

TÌM HIỂU CHUNG VỀ VĂN BẢN THUYẾT MINH

Bài tập

1. **Bài tập 2**, trang 118, SGK.
2. **Bài tập 3**, trang 118, SGK.
3. Hãy đọc chú thích (★) sau văn bản *Hai cây phong* (trang 99, SGK) và cho biết đó có phải là văn bản thuyết minh không. Vì sao ?
4. Hãy tìm trong SGK những đoạn văn thuyết minh và cho biết vì sao xem chúng là văn thuyết minh.

Gợi ý làm bài

1. Nhan đề văn bản *Thông tin về Ngày Trái Đất năm 2000* có hai chữ "thông tin" là thông báo tri thức, cho nên văn bản mang tính chất thuyết minh rõ rệt. Bài văn thuyết minh ba nội dung :

- Ngày Trái Đất năm 2000 và nội dung của nó là "một ngày không dùng bao bì ni lông".
- Lý do vì sao không dùng bao bì ni lông.
- Những hành động cần làm trong ngày đó.

Em hãy tự làm rõ tác dụng thuyết minh trong từng phần.

2. Các loại văn bản tự sự, nghị luận, biểu cảm, miêu tả có cần yếu tố thuyết minh không ? Vì sao ?

Để trả lời câu hỏi này, các em phải đọc các văn bản nêu trên, tìm các đoạn văn thuyết minh. Ví dụ như những đoạn sau :

– Ông Nguyễn Bá Dương, người làng Nguyên Xá, huyện Thanh Khê. Tính tuệch toạc, thích uống rượu. Nhà nghèo kiết, nhưng vẫn sống một cách thản nhiên.

(Ông Nguyễn Bá Dương, trích Tang thương ngẫu lục)

– Văn chương sẽ là hình dung của sự sống muôn hình vạn trạng. Chẳng những thế, văn chương còn sáng tạo ra sự sống. Vũ trụ này tinh thường, chật hẹp, không đủ thoả mãn mỗi tình cảm dồi dào của nhà văn. Nhà văn sẽ sáng tạo ra những thế giới khác, những người, những vật khác. Sự sáng tạo này ta cũng có thể xem là xuất ở một môi trường yêu thương tha thiết. Yêu thương ngay những điều chưa có trong thực tế để gọi nó vào thực tế...

(Hoài Thanh, Ý nghĩa văn chương)

– Sự thực ở nước ta hải đường đâu phải chỉ mọc nơi sân nhà quyền quý, nó sống khắp các vườn dân, cả đình, chùa, nhà thờ họ. Dáng cây cung vậy, lá to thật khoẻ, sống lâu nên cành thường săn lên những lớp rêu da rắn màu giả đồng, trông dân dã như cây chè đất đỏ.

(Hoàng Phủ Ngọc Tường, Hoa trái quanh tôi)

Em hãy xác định yếu tố thuyết minh đóng vai trò gì trong các đoạn văn trên.

3. Đọc kĩ chú thích (★) sau văn bản *Hai cây phong* (trang 99, SGK) ; xem lại các tính chất của văn bản thuyết minh rồi trả lời câu hỏi này.

4. Các đoạn văn thuyết minh trong SGK như : Lời nói đầu ; đoạn văn sau dấu (★) giới thiệu về tác giả, tác phẩm ; lời chú thích, giải thích từ ngữ ; phần trình bày kiến thức trong các bài học về Tiếng Việt, Tập làm văn,... Đó là những đoạn văn thuyết minh, vì chúng đảm nhiệm chức năng giới thiệu, trình bày, giải thích các tri thức về cuốn sách, con người, sự việc, hiện tượng,... sử dụng các biện pháp định nghĩa, liệt kê, giải thích,...